

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 19/2017
13.04.2017. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије др Драгише Б. Слијепчевића, као председника већа, судије Бранка Станића и судије Гордане Ајншпилер Поповић, као чланова већа, у правној ствари тужиоца „АА“ из ..., улица ... бр. ..., коју заступа Жељко Ракић, адвокат из ..., против тужених: 1) Спољно-трговинско друштво „ББ“ из ..., улица ... број ...; 2) адвокат ВВ из ..., улица ... број ...; 3) Акционарско друштво „ГГ“ из ... у стечају, улица ..., Блок ..., ради утврђења ништавости уговора, вредност предмета спора 15.000.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца која је изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 5728/15 од 14.09.2016. године, донео је у седници већа одржаној дана 13.04.2017. године следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 5728/15 од 14.09.2016. године.

ОДБИЈА СЕ захтев друготуженог за накнаду трошкова ревизијског поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Нишу П бр. 652/2014 од 23.07.2015. године, утврђено је да је уговор о преносу и прелазу потраживања (о уступању потраживања), закључен дана 05.02.2010. године између Акционарског друштва „ГГ“ из ... као уступиоца потраживања с једне стране и спољнотрговинског друштва „ББ“ из ... и адвоката ВВ из ..., као пријемника потраживања с друге стране и оверен пред Основним судом у Шапцу – судска јединица у Богатићу дана 06.05.2010. године под пословним бројем Ов. ... НИШТАВ. Тужени се обавезују да тужиоцу солидарно на име трошкова парничног поступка исплате 865.950,00 динара, у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж број 5728/15 од 14.09.2016. године преиначена је пресуда Привредног суда у Нишу П број 652/14 од 23.07.2015. године у ставу првом изреке и одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се утврди да је уговор о преносу и прелазу потраживања закључен 05.02.2010. године између Акционарског друштва „ГГ“ из ... као уступиоца потраживања и спољнотрговинског друштва „ББ“ из ... и адвоката ВВ из ..., као

пријемника потраживања, оверен пред Основним судом у Шапцу – судска јединица у Богатићу дана 06.05.2010. године под пословним бројем Ов ... ништав. Преиначено је и решење о трошковима садржано у ставу 2. изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужилац да друготуженом плати износ од 392.100,00 динара, на име трошкова поступка у року од осам дана од дана пријема пресуде. Одбијена је жалба друготуженог као неоснована и потврђено решење Привредног суда у Нишу П број 652/14 од 11.08.2015. године и утврђено да је жалба првотуженог изјављена против решења Привредног суда у Нишу П број 652/14 од 11.08.2015. године повучена.

Против другостепене пресуде Привредног апелационог суда Пж број 5728/15 од 14.09.2016. године, тужилац преко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију у делу којим је преиначена првостепена пресуда. Ревизија се изјављује због погрешне примене материјалног права.

Друготужени је одговорио на ревизију тужиоца и предложио Врховном касационом суду да исту одбије као неосновану. Трошкове ревизијског поступка је тражио и определио.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. број 72/11 и 55/14) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Друге битне повреде поступка се у ревизији не истичу.

Тужилац је тражио да се утврди ништавост уговора о преносу и прелазу потраживања (о уступању потраживања) закљученог дана 05.02.2010. године између трећетуженог као уступиоца потраживања и првотуженог и друготуженог као пријемника потраживања.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је правноснажном пресудом Трговинског суда у Београду П број 3863/04 од 16.03.2006. године обавезан да овде трећетуженом, испоручи 2.000 тона ваљане жице у квалитету III – SP/PS одређених димензија а утврђено је и да тужилац обавезу из наведене пресуде није извршио. Потраживање по наведеној пресуди, трећетужени као уступилац је пренео на првотуженог и друготуженог уговором о преносу и прелазу потраживања који је закључен дана 05.02.2010. године, а оверен пред Основним судом у Шапцу – судска јединица Богатић, под Ов. ... и то тако, што се чланом 2 уговора, 50 % потраживања преноси првотуженом а 50 % друготуженом. Уговором је предвиђено да је пренос извршен по основу постојећих дуговања које трећетужени као преносилац има према прво и друготуженом као пријемницима, те је констатовано да се преносилац преносом ослобађа дуга према пријемницима који је установљен извршним судским одлукама. Уговором се затвара главни дуг, као и сва споредна потраживања као што су камата и трошкови поступка. Чланом 3. и 4. уговора, трећетужени као уступилац потраживања се сагласио да прво и друготужени као пријемници могу у свако доба и без икаквог ограничења и услова, против тужиоца поднети предлог за извршење по основу уговора и по

основу правноснажне и извршне пресуде Трговинског суда у Београду П 3863/04 од 16.03.2006. године и да у извршном поступку у своје име и за рачун, наплате по 50 % потраживања које им је пренето од стране трећетуженог.

Првостепени суд је утврдио да је наведени уговор о преносу и прелазу потраживања ништав, јер је закључен противно принудним прописима, позивајући се пре свега на одредбе члана 34. и 35. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“ број 125/2004) - повреда правила о сукобу интереса, па је применом одредби члана 103. и 109. Закона о облигационим односима усвојио захтев тужиоца.

Првостепени суд, образлаже одлуку и наводи да је заступник трећетуженог (уступиоца потраживања) директор ДД, имао статус лица које је на дан закључења и овере предметног уговора имало лични интерес у смислу одредби члана 34. став 1. тачка 1. у вези са чланом 31. став 1. тачка 3. Закона о привредним друштвима и да је закључењем овог предметног уговора располагао потраживањем друштва уз повреду правила о сукобу интереса Наиме, ДД је био законски заступник оба привредна друштва - трећетуженог као уступиоца и првотуженог као једног од пријемника потраживања, а да је друготужени био адвокат трећетуженог дуги низ година, па сматра да су се уговорне стране понашале противно начелу савесности и поштења из члана 12. Закона о облигационим односима, а осим наведеног, сам опис радњи које је предузимао друготужени за рачун трећетуженог, није никакав доказ о постојању каузе, односно основа и висине потраживања друготуженог према трећетуженом, обзиром да су у то укључена и будућа потраживања, која настају након потписивања споразума, чију висину није унапред могуће одредити, тако да се не може ни утврдити еквивалентност давања, те имајући у виду те чињенице као и чињеницу да је трећетужени био у блокади и да би овим уговором друготужени био повлашћен као евентуални поверилац, све то води закључку да је наведени уговор ништав и да не производи правно дејство.

Другостепени суд није прихатио изражено правно становиште првостепеног суда у погледу ништавости предметног уговора и сматра да је погрешно првостепени суд применио материјално право када је утврдио да је предметни уговор ништав. Према оцени другостепеног суда, у конкретном случају тужилац није уговорна страна из предметног уговора, будући да је исти закључен између прво, друго и трећетуженог. Поред тога, тужилац је дужник обавезе по правноснажној пресуди П број 3863/04 од 16.03.2006. године, па на његовој страни уговором о цесији није настала никаква промена, будући да је он свакако дужник, а у конкретном случају није од утицаја да ли је дужник трећетуженог, или првотуженог или друготуженог. Поред тога, према одредби члана 438. став 1. Закона о облигационим односима, за пренос потраживања није потребан пристанак дужника, али је уступилац дужан обавестити дужника о извршеном уступању. У складу са цитираном законском одредбом, за предметно уступање није била потребна сагласност тужиоца као дужника, а није ни било спорно да је исти обавештен о предметном уступању. Стога према закључку другостепеног суда, на страни тужиоца као дужника уступљеног потраживања није постојао интерес за утврђење ништавости уговора којим је исто потраживање пренето, јер је тужиоцу као дужнику свеједно коме је дужан. Позиција тужиоца након закључења предметног уговора о уступању потраживања се не мења, имајући у

виду да је он дужник који је правноснажном пресудом обавезан на предметну чинидбу. Следом изложеног, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о преносу и прелазу потраживања који је закључен између трећетуженог као преносиоца и прво и друготуженог као пријемника, а овереним пред Основним судом у Шапцу – судска јединица Богатић од 06.05.2010. године под бројем Ов

Према оцини Врховног касационог суда, правилно је другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован, а разлоге које је навео, прихвата и ревизијски суд.

Наводи из ревизије су неосновани. У конкретном случају се не ради о апсолутно ништавом уговору који противречи императивним правним прописима. Побити уговор о преносу и прелазу потраживања, представља уговор о цесији, који је регулисан одредбама чл. 436. до 445. Закона о облигационим односима. Њиме се преноси потраживање подобно за уступање а тужилац као дужник потраживања које се преноси је обавештен о уступању потраживања. Дакле, у конкретном случају се не ради ни о привидном ни о симулованом уговору, већ о уговору о цесији. У тој ситуацији, на страни тужиоца као дужника потраживања по правноснажној пресуди, која се преноси уговором о цесији, није настала никаква промена, јер је он, како то закључује другостепени суд „свакако дужник“ и није од утицаја да ли је дужник трећетуженом, првотуженом или друготуженом.

Ревизијски суд сматра да тужилац не може тражити ништавост уговора у коме није уговорна страна са позивом на одредбе Закона о привредним друштвима (члан 31. до 39.) које регулишу посебне дужности према друштву и лица са посебним дужностима и овлашћењима. Право на подношење тужбе због повреде посебних дужности у друштву (дужност пажње и правила пословне процене, лојалности, личног интереса и повезаних лица, сукоба интереса, забране конкуренције и дужности чувања пословне тајне) имају акционари друштва, члан друштва, ортак, или само друштво. Дакле, круг лица која имају право на подношење тужбе због повреде правила о посебним дужностима, којом се може тражити и ништавост правног посла правно је ограничен, тако да у ситуацији чак и да је дошло до сукоба интереса приликом располагања са потраживањем трећетуженог друштва закључењем предметног уговора, дужник тог друштва, није овлашћен, да тражи утврђење ништавости или поништај уговора или другог акта којим је располагано потраживањем друштва.

Неосновани су и наводи ревизије да ни првостепени ни другостепени суд нису правилно применили одредбе члана 46. Закона о платном промету који је био на снази у време закључења предметног уговора, те нису имали у виду да је овом одредбом било прописано да лица чији су рачуни у блокади не могу измиривати новчане обавезе асигнацијама, цесијама, приступању дугу, преузимањем дуга, уступањем дуга и пребијањем или на други начин. Неосновани су наводи са разлога што ако правно лице чији је рачун у блокади, плати обавезу на један од начина предвиђених у ставу 2. члана 46. Закона о платном промету („Сл. гласник РС“ бр. 3/02....31/11), то нема за последицу ништавост уговора по основу кога је дошло до измирења обавезе а ако је новчана

обавеза измирена супротно члану 46 став 3 овог закона, та радња представља прекршај за који је истим законом прописана новчана казна као санкција.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози на које се пази по службеној дужности, Врховни касациони суд на основу процесних овлашћења из члана 414. Закона о парничном поступку је одлучио као у изреци пресуде.

Захтев друготуженог за накнаду трошкова ревизијског поступка је неоснован. Одговор на ревизију није био нужан у овој правној ствари па самим тим ни трошкови настали поводом састава одговора не представљају нужне трошкове који би се досудили друготуженом, тако да је ревизијски суд, на основу члана 165. Закона о парничном поступку овај захтев одбио као неоснован.

**Председник већа – судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић